

Aktivitātes

1) "Saraksts"

Mērķis. Uzzināt un iemācīties naudas izmantošanas iespējas dzīvē.

Uzdevumi:

- rosināt bērnus iesaistīties diskusijā;
- rosināt bērnus izteikt savu viedokli par naudas lietojumu (ģimenē).

Materiāli: tāfele un krītiņi vai baltā tāfele un tāfelei paredzētie flomāsteri.

Rotaļas apraksts. Aktivitāti var izmantot sociālajās zinībās vai runā. Diskusija grupā par to, kāpēc nepieciešama nauda. Bērni sauc savus minējumus, bet audzinātāja visu pieraksta uz tāfeles (pārtikas produktu iegādei; rotaļlietu iegādei; rēķinu samaksai – par dzīvokli, ūdeni, elektrību, apkuri; aizdošanai citiem cilvēkiem; labdarībai; apģērba iegādei; biļetēm utt.).

Kopā ar audzinātāju bērni apspriež katru punktu un uzzina daudz dažādu situāciju, kurās nepieciešama nauda, kā to nopelna, krāj un tērē. Ļoti būtiski, ja bērni jau šajā vecumā saprot naudas nozīmi un lietojumu.

2) "Dažādās naudas puses" + "Mazie pētnieki"

Mērķis. Veidot izpratni par naudu (izskatu, izmēru, formu un materiālu).

Uzdevumi:

- attīstīt pirkstu sīko muskulatūru, kas nosaka bērnu runu nākotnē;
- rosināt ieklausīties audzinātājas teiktajā;
- aktīvi iesaistīties un izmantot jaunus materiālus (palielināmo stiklu).

Materiāli: nauda (monētas) un banknotes un palielināmais stikls.

Rotaļas apraksts. Pirms spēles pastāstīt bērniem, ka monētām ir divas puses. Bērni kārtīgi apskata un aptausta monētas. Audzinātāja stāsta, ka monētas viena puse ir ģerboņa puse, lai saprastu, no kuras valsts nāk monēta, bet otrā pusē attēlots cipars, lai saprastu, cik vērtā ir nauda – 1, 2 vai 5 centus (mūsu vecuma bērniem). Iepazīstinām arī ar vērtīgākām – 10, 20 vai 50 centu – monētām un stāstām bērniem, ka, jo lielāks cipars ir uz monētas, jo vairāk vērtā ir nauda, un par to iespējams nopirkt vairāk lietu vai preču.

Lai bērniem būtu vieglāk pētīt naudu, audzinātāja pastāsta pasaku par mazajiem pētniekiem un katram piedāvā palielināmo stiklu, tādējādi bērni monētā var saskatīt pat vismazākos gravējumus un attēlus banknotēs.

Ļoti jauki, ja bērni pēc darbošanās sapratīs, kā izskatās nauda, no kāda materiāla tā gatavota, kā arī spēs atpazīt savas valsts naudu starp citu valstu monētām.

3) "Meklēsim apslēptos dārgumus!"

Mērķis. Aktīvi piedalīties gan individuālajā, gan arī komandu spēlē.

Uzdevumi:

- rosināt aktīvi darboties un rotaļāties smiltīs;
- attīstīt prasmi atbalstīt un uzslavēt savus grupas biedrus;
- rosināt ieklausīties audzinātājas stāstītajā.

Materiāli: plastmasas kastīte (1 vai 2), sausas smiltis, monētas (centi, santīmi un citu valstu monētas) un ziepes.

Rotaļas apraksts. Pirmsskolas vecuma bērniem lielākoties jādarbojas ar rociņām. Kustību rotaļas, pirkstiņlles, griešana, vēršana, kā arī vispatīkamākā nodarbe – rotaļāšanās smiltīs. Pirmkārt, darbošanās smiltīs nomierina bērnu, lielā mērā attīsta arī runātprasmi, liek mazajiem muskulīšiem aktīvi darboties – rakt, stumt, bērt utt. Lai rotaļātos smiltīs, nav jāgaida tikai gada siltie mēneši. Audzinātājas var nodrošināt kastīti ar tīrām un sausām smiltīm. Var pastāstīt bērniem pasaku par pirātiem, kuri atņēmuši cilvēkiem naudu, un jābūt izpalīdzīgiem un centīgiem, lai smiltīs atrastu apslēpto naudu. Bērni rok, drupina smiltis starp pirkstiņiem un mēģina atrast naudas monētas smiltīs pa vienam, pāros vai pavisam nelielās grupiņās. Lai rosinātu bērnos sacenšanos, var piedāvāt divas kastītes ar smiltīm, tad bērni pa vienam vai grupās mēģina pirmie atrast smiltīs, piemēram, 3–6 monētas.

Pēc darbošanās, kad pirkstu muskulīši jau veikuši daudz darbiņa, higiēnas nolūkā tiek mazgātas rociņas.

4) "Palīdzēsim sašķirot naudiņu!"

Mērķis. Veidot izpratni par naudu (monētu dažādību).

Uzdevumi:

- attīstīt empātiju un saskarsmi;
- rosināt aktīvi darboties un iesaistīties aktivitātē;
- rosināt ieklausīties audzinātājas stāstītajā.

Materiāli: krāsaina kastīte ar četrus nodaļumiem un centu monētu izdrukas, kuras ir izgrieztas un pielīmētas pie kartona.

Rotaļas apraksts. Audzinātāja stāsta bērniem atgadījumu, ka kādu dienu pārdevējai veikalā netīšām izbira uz galda naudiņa. Rosināt bērnus iesaistīties un palīdzēt pārdevējai to sašķirot kases aparātā. Audzinātāja stāsta, ka kases aparāts ir ierīce, kur tiek likta naudiņa, bet tai jābūt rūpīgi sašķirotai. Katra monētiņa atrodas savā nodaļumā.

Audzinātāja pirms tam izveido kastīti ar četriem nodaļumiem. Bērni apskata kastīti un mēģina precīzi sašķirot naudiņu, zilajā nodaļumā liekot 1 centa monētas, sarkanajā nodaļumā liekot 2 centu monētas, zaļajā liekot 5 centu monētas, bet dzeltenajā – 10 centu monētas. Lai bērniem būtu vieglāk, audzinātāja virs nodaļuma novieto attiecīgo monētu, lai bērni varētu to salīdzināt ar savējo.

Pirmsskolas vecuma bērniem ļoti svarīga ir prasme klasificēt. Klasificēt var pēc krāsas, formas un lieluma, un šajā aktivitātē bērni grupē (šķiro) monētas pēc to vērtības. Tādējādi bērni veikli iemācās grupēt priekšmetus pēc audzinātājas dotajiem orientieriem.

5) "Nospiedumu veidošana"

Mērķis: veidot izpratni par virsmu, faktūru un dažādiem materiāliem.

Uzdevumi:

- veidot prasmi darboties ar dažādiem materiāliem;
- rosināt būt centīgiem, neatlaidīgiem un mērķtiecīgiem;
- attīstīt emocionālo jomu;
- veicināt sīkās muskulatūras attīstību.

Materiāli: knaģis, baltas lapas, krāsainie zīmuļi, eiro monētas un krītiņi.

Rotaļas apraksts. Bērni mājturībā un zīmēšanā izmanto daudz dažādu materiālu. Bērni noteikti jau veidojuši daudz dažādu nospiedumu – koka mizas, ķemmes u.c., bet šoreiz audzinātājas piedāvā izveidot naudas nospiedumus. Var izmantot kā centu, tā arī citu valstu vai gadu monētas, jo svarīgs ir nospieduma rezultāts. Audzinātāja piedāvā mazas kartona lapiņas, uz kurām ar nelielu PVA līmes daudzumu tika pielīmētas monētas (lielākas un mazākas). Bērni liek virsū lapiņas un ar zīmuļiem vai pastelkrītiņiem veido nospiedumus. Lai lapa neizslīdētu un turētos kopā, var izmantot knaģīti. Darba rezultātā aktivitāte sekmē darba prieku un radošo izpausmi. Veidot nospiedumus, izmantojot dažādus materiālus un tekstilijas, bērniem vienmēr bijis aizraujoši un jautri. Ar šīs darbošanās palīdzību lielā mērā tiek attīstīta koncentrēšanās un, protams, arī rūpība.

6) "Skaitām monētas!"

Mērķis: veidot prasmi skaitīt no 1 līdz 6.

Uzdevumi:

- attīstīt prasmi skaitīt;
- vingrināties skaitīt un atpazīt konkrētus priekšmetus;
- veicināt sīkās pirkstu muskulatūras attīstību.

Materiāli: plastmasas trauciņš un izdrukātas un pie kartona pielīmētas centu monētas.

Rotaļas apraksts. Pirmsskolas vecuma bērniem ļoti būtiskas arī matemātiskās prasmes – skaitīšana. Skaitīšanu bērni apgūst priekšmetiskā darbībā. Audzinātāja katra bērna trauciņā ieliek pa 6 vai vairāk monētām. Audzinātāja parāda, ka trauciņu var aiztaisīt ar plaukstiņu un kratīt monētas, rosina bērnus ieklausīties skaņās un tad izbērt monētas. Bērni apskata monētas un stāsta, cik monētu viņiem nokritušas ar ciparu uz augšu. Tas rosina bērnus būt vērīgiem, koncentrēt savu uzmanību, atšķirt monētu, kas nokritusi ar ģerboni uz augšu un kas nokritusi ar ciparu uz augšu.

7) "Muzikālā pauze"

Mērķis: veicināt katru bērnu justies nepiespiesti un brīvi.

Uzdevumi:

- attīstīt dzirdi, balsi un ritma izjūtu;
- vingrināt spēju koncentrēt uzmanību un attiecīgajā brīdī ritmiski grabināt muzikālo instrumentu;
- veicināt prasmi patstāvīgi sagrupēties;
- veicināt roku sīkās muskulatūras attīstību.

Materiāli: monētas, 20 *kindera* olu, monētas, disks ar mūzikas un bērnu dziesmu ierakstiem.

Rotaļas apraksts. Pirmsskolas vecuma bērniem ir mūzikas nodarbības, bet mēs uzskatām, ka plānot un vadīt muzikālās pauzes varam arī mēs, audzinātājas. Audzinātāja piedāvā *kindera* olas, kurās var ielikt monētas. Audzinātāja atskaņotājā ieslēdz dziesmas "Mākonītis un mākonīte", "Gribam zināt", "10 bundzinieki", "5 kukainīši" u.c., un pēc audzinātājas signāla bērni ritmiski spēlē, ieklausoties melodijās.

Lai bērnus sadalītu grupās, audzinātāja uz katras *kindera* olas uzlīmē dažādu vērtību monētu attēlus, pēc tam aicina nostāties vienā aplī bērnus, kuriem ir *kindera* olas ar 1 centa, 2 centu, 5 centu monētu utt. Bērni olas apskata un paši sagrupējas. Ļoti jauki, ja mēs ar darbošanās palīdzību varētu rosināt bērnu interesi par mūziku, attīstīt ritma izjūtu, un katrs piedalītos mūzikas darbībā – spētu veidot mūzikas instrumentus, klausīties mūziku, spēlēt ar skanošiem instrumentiem, kā arī dejot.

8) "Metamais kauliņš"

Mērķis: veidot prasmi skaitīt no 1 līdz 6.

Uzdevumi:

- attīstīt prasmi skaitīt;
- rosināt uzmanīgi skaitīt punktiņus metamajā kauliņā;
- veicināt roku sīkās muskulatūras attīstību.

Materiāli: izdrukātas un pie kartona pielīmētas centu monētas un metamais kauliņš.

Rotaļas apraksts. Tikai pēc triju gadu vecuma bērni sāk izprast skaitu. Ja bērni to dara agrāk, tad lielākoties tā ir automātiska darbība, kas nemaz nav izprasta. Tāpēc, lai rosinātu bērnus skaitīt, matemātikai jābūt vienkāršai, lai tā nodarbībās ieplūst viegli un nepiespēsti. Piedāvājam bērniem nostāties divās rindās. Pie galdiem sēž audzinātājas ar metamajiem kauliņiem un monētām. Bērns pienāk pie audzinātājas un met metamu kauliņu, saskaita, cik punktiņu ir uz metamā kauliņa, un tad drīkst no trauka paņemt tik monētu, cik uzmetis uz kauliņa (ja uzmet ar metamu kauliņu 3, drīkst paņemt 3 monētas). Tādējādi bērns pavisam nepiespēstā veidā apgūst skaitu, skaitīšanu, kā arī iegūst eiro monētu izskatu.

9) "Atrast monētai mājiņu"

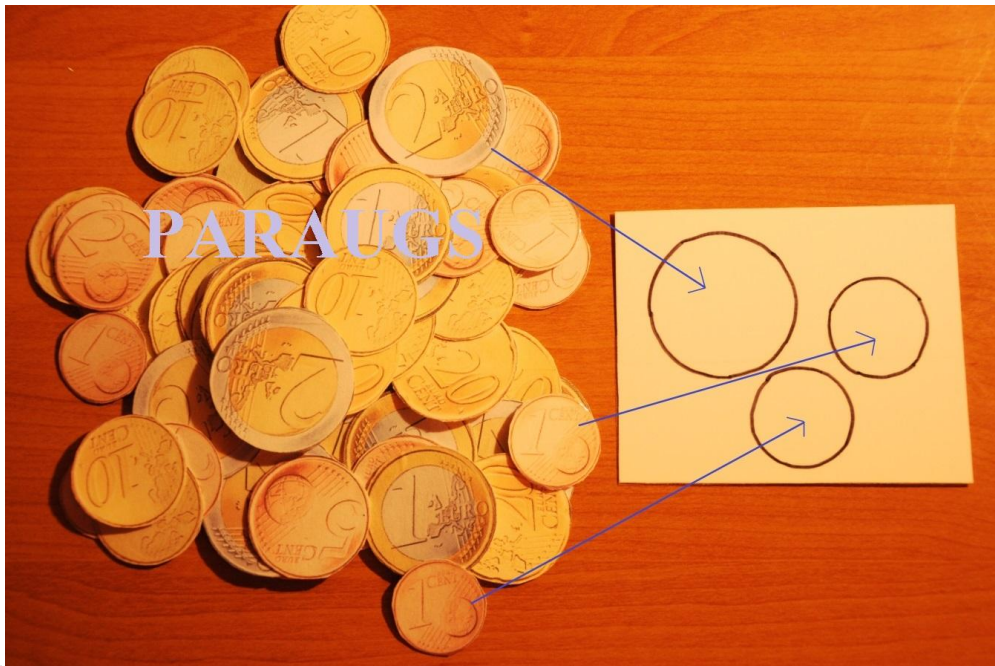
Mērķis: veidot izpratni par naudu, tās vērtību.

Uzdevumi:

- rosināt vēlmi pašiem darboties;
- ģeometriskās figūras **aplis** atkārtošana;
- veicināt roku sīkās muskulatūras attīstību.

Materiāli: izdrukātas un pie kartona pielīmētas centu monētas un kartona kartītes ar ievilktiem aplīšiem.

Rotaļas apraksts. Audzinātāja bērniem izdala kartona kartītes, kurās uzzīmēti dažāda lieluma aplī. Bērni atkārtoti un nosauc ģeometrisko figūru **aplis**. Tad bērni ņem (kartona) monētiņas un meklē attiecīgo apli pēc lieluma un novieto to virsū. Bērni vizuāli mēģina noteikt, kurš aplis ir liels, kurš ir mazs, un atrast tādu pašu. Bērni iemācās strādāt individuāli vai arī pāros, kā arī attīsta pirkstu sīko

muskulatūru.

10) "Atrodi tādu pat monētu!"

Mērķis: veidot izpratni par naudu, tās nominālvērtību un lielumu.

Uzdevumi:

- rosināt vēlmi aktīvi iesaistīties un darboties;
- attīstīt prasmi patstāvīgi meklēt kopsakarības;
- veicināt sīkās pirkstu muskulatūras attīstību.

Materiāli: izdrukātas un pie kartona pielīmētas centu monētas un kartona kartītes ar uzlīmētiem monētu attēliem.

Rotaļas apraksts. Audzinātāja ļauj bērniem izvēlēties pa vienai kartītei, kurā attēlotas dažādas monētas. Galda vidū pa vienai izlikta monētiņa. Bērniem jāaplūko kartītē redzamās monētas, jāatrod tāda pati monēta un jānovieto uz kartītē esošajām. Iemācīt bērnam atrast tādu pašu (priekšmetu, figūru, monētu utt.) – tas ir pirmsskolas izglītības mērķis, un ar šo darbošanos mēs uz to tiecamies.

11) "Naudas domino"

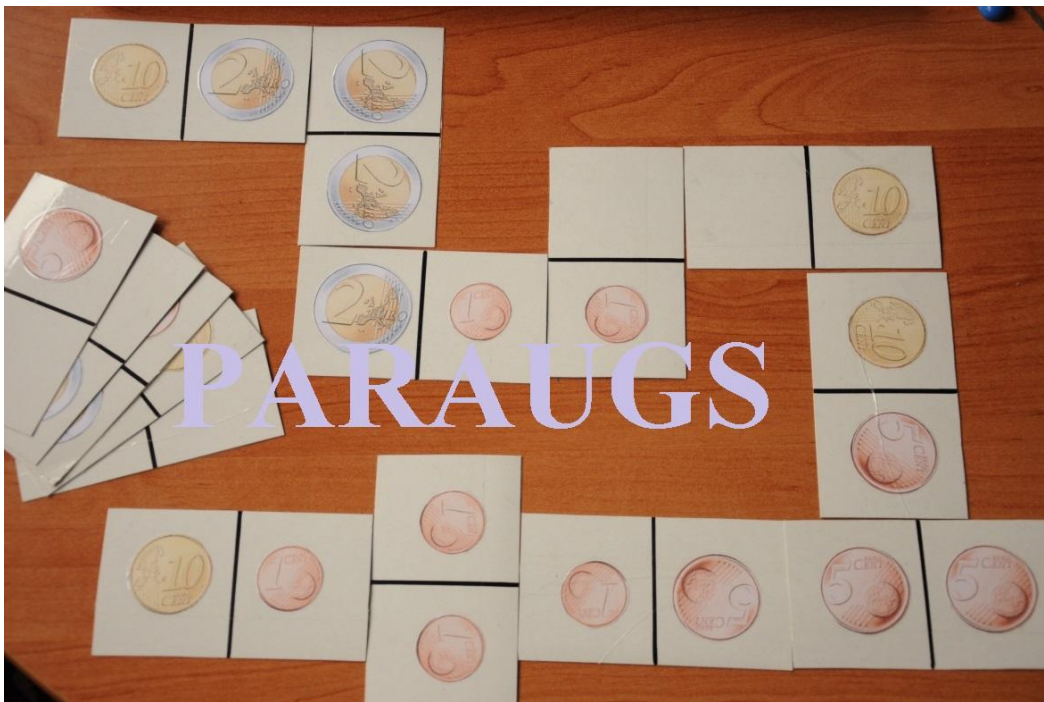
Mērķis: veicināt katra spēlētāja radošumu.

Uzdevumi:

- rosināt netiešā veidā atcerēties un iegaumēt monētu nominālvērtību;
- veicināt sīkās pirkstu muskulatūras attīstību.

Materiāli: kartona kartītes, kuras sadalītas divās daļās (katrā daļā ir atšķirīgs vai vienāds monētu attēls).

Rotaļas apraksts. Spēli var izmantot ārpusnodarbību laikā vai brīvajos brīžos. Domino kartītes izveidotas no kartona un ar Latvijas centu monētu kopijām. Bērni spēlē pāros, jo tad vienkāršāk saprast spēles pēctecību. Katrs spēles sākumā paņem pa četrām kartītēm, tad, kad kartītes izliktas, pa vienai ņem no kopējās kartīšu kaudzes. Spēlējot domino, bērni trenē atmiņu, mācās atpazīt un nosaukt ciparus, atrast tādu pašu ciparu.

12) "Naudas Puzle"

Mērķis: veicināt bērnu uzmanības un domāšanas attīstību.

Uzdevumi:

- attīstīt iztēli;
- attīstīt telpisko domāšanu;
- veicināt sīkās pirkstu muskulatūras attīstību un motoriku.

Materiāli: eiro banknošu kopijas, kuras sadalītas četrās daļās, un nesagriezta banknote – paraugs. Rotaļas apraksts. *Puzles* likšana ir nodarbe, kas aizrauj cilvēkus ikvienā vecumā. Protams, tā ir neatņemama lieta arī pirmsskolā. Bērni liek *puzles* ar lielu prieku un aizrautību. Mēs bērniem piedāvājam naudas *puzles* komplektus. Bērni mēģina salikt *puzles* no četriem gabaliņiem. *Puzles* ir sagrieztas ar dažādām dekoratīvajām šķērēm, tāpēc bērni koncentrējas un liek, pētot pēc krāsām, figūrām un grieztajām līnijām. Ja bērniem ir grūti salikt *puzli*, audzinātāja piedāvā saliktas banknotes attēlu – paraugu. Ar *puzles* palīdzību var apgūt daudz dažādu tēmu, šajā gadījumā tēmu "Nauda". *Puzles* attīsta loģisko domāšanu un telpisko izjūtu. Mazākiem bērniem *puzles* lielā mērā attīsta arī satvērienu un pirkstu kustības. Tā var apgūt arī ģeogrāfiju (liekot kartes, dzīvnieku vai transportlīdzekļu attēlus, gadalaikus utt.).

13) "Rotu veikals"

Mērķis: veicināt katra bērna iesaistīšanos iepirkšanās procesā.

Uzdevumi:

- veidot vēršanas iemaņas;
- veidot izpratni par naudas pelnīšanu un krāšanu;
- veidot izpratni par naudas izskatu un tās lietojumu;
- rosināt vēlmi pašiem darboties un būt aktīviem;
- veicināt sīkās pirkstu muskulatūras attīstību.

Materiāli: krāsaina kastīte ar četru krāsu nodalījumiem, centu monētu izdrukas, kuras ir izgrieztas un pielīmētas pie kartona, koka un plastmasas krellīšu gabaliņi, kuros ir caurumiņi, diegs un matu spraudīte.

Rotaļas apraksts. Aktivitāti var izmantot kā integrēto nodarbību matemātikā un mājturībā. Nodarbības sākumā audzinātāja stāsta par to, kā cilvēki var nopelnīt naudu. Nedrīkst radīt priekšstatu, ka naudu vienkārši izņem no bankomāta vai saņem no bankas. Stāsta par to, ka ir daudz dažādu profesiju, kurās cilvēki strādā. Darot noteiktu darbu, viņi par to saņem atalgojumu (algu). Ja cilvēks neiet uz darbu, viņš nevar saņemt algu. Stāstot par to, kādās profesijās strādā viņu vecāki, bērni iepazīst daudz dažādu profesiju. Tad audzinātāja piedāvā, ka viņa šodien būs nevis skolotāja, bet pārdevēja un bērniem pārdos krellītes. Kartona kastītē ar nodalījumiem ievieto dažādus koka un plastmasas krellīšu gabaliņus. Uz katra nodalījuma ir atzīmēts, cik maksā 1 krellīšu gabaliņš (1, 2, 5 vai 10 centu). Bērni ņem no kopējā naudas trauciņa izgrieztās monētiņas, dod tās audzinātājam un saņem 1 krellīšu gabaliņu. Darbošanās notiek tik ilgi, līdz bērniem pietiek gabaliņu, lai uztaisītu krellītes vai aprocīti mammai. Bērni dodas pie galdiem un turpina darbošanos tur. Ņem biezu un stingru diegu un veido krelles (tādējādi bērni attīsta vēršanas iemaņas). Lai tas būtu vieglāk izdarāms, var izmantot matu spraudīti, kurā iever diegu. Tas šādā vecumā ir daudz drošāk, nekā izmantot adatas. Darbošanās nobeigumā audzinātāja visiem sasien krellītes un aicina aplūkot darbiņus, kurus visi paveikuši. Ar darbošanās palīdzību bērni apgūst krāsas, aktīvi darbojas, kā arī veido izpratni par naudas pelnīšanu. Pirmsskolas vecuma bērniem ļoti svarīga ir sīkā pirkstu muskulatūra, tāpēc šī aktivitāte ir lieliska iespēja to attīstīt.

14) "Taisām krājkasīti!"

Mērķis: veicināt katru bērnu iesaistīties kopējā darbā.

Uzdevumi:

- rosināt zīmēt formas, izmantojot trafaretus;
- attīstīt prasmi griezt ar šķērēm;
- veidot iemaņas tīšanai;
- veicināt sīkās pirkstu muskulatūras attīstību.

Materiāli: plastikāta pudele, poga, diegi, kartona lapa, aplikāciju papīrs, zīmulis, šķēres un krāsainie zīmuļi.

Rotaļas apraksts. Ikvienu bērnu interesē naudiņas krāšana. Bērni iztēlojas, ka par dažiem centiem var nopirkt daudz konfekšu vai daudz rotaļlietu, un, ja kādreiz vecāki iedod bērniem kādu monētu, tas ir patiess prieks un sajūsma. Lai bērni un arī vecāki zinātu, kā jāizveido sava krājkasīte, arī savā grupā mēs šādi darbojamies. Darba sākumā audzinātāja kopā ar bērniem apspriež, kāpēc jākrāj naudiņa. Kas notiek, ja alga tiek iztērēta dienas laikā? Kā dzīvot tālāk līdz nākamajai algai? Jādomā arī par to, cik dārgas mantas pērkam, vai naudiņas pietiks arī priekšdienām.

Bērni aktīvi piedalās darbā un iesaistās bruņurupuča trafareta veidošanā, rūpīgi apvelkot to ar zīmuli. Ar audzinātājas palīdzību tas tiek izgriezts. Pudeli griež pieaugušie, audzinātāja vai vecāki. Bērni, piestiprinot bruņurupuča čaulu, var to aptīt ar diegu, bet audzinātāja to var piešūt, lai labi turas pie vēderiņa. Tad tiek izgriezts caurumiņš, lai monētas mestu iekšā. Bērni aktīvi iesaistās bruņurupuča sejas un rociņu zīmēšanā un rotāšanā. Ar darbošanās palīdzību bērniem tiek stāstīts, cik nozīmīga ir krāšana, ka, augot lieliem, tā lieti noderēs.

15) "Rotaļu naudiņa"

Mērķis: veicināt iztēles un radošo spēju attīstību.

Uzdevumi:

- rosināt izmantot darbā dažādus materiālus un pieeju;
- rosināt zīmēt norobežotā laukumā;
- veicināt sīkās pirkstu muskulatūras attīstību.

Materiāli: banknošu pamatnes, zīmuļi, krītiņi, guaša krāsas, plastilīns un flomāsteri.

Rotaļas apraksts. Darbošanās sākumā audzinātāja stāsta, ka naudu var nopelnīt tikai ar darbu. Ir daudz profesiju. Cilvēki dara darbu, kas viņiem patīk, un ar to pelna algu. Audzinātāja parāda lapiņas, zīmuļus, flomāsterus, krītiņus un plastilīnu. Audzinātāja piedāvā bērniem izveidot savu rotaļu naudiņu, ar kuru vēlāk paši varēs spēlēties "Leļļu stūrītī", "Veikalā", vai arī, darbojoties ar automobiļiem; pēc tam audzinātāja uzsver, ka ar šo naudiņu nekādā gadījumā nedrīkst norēķināties veikalā, jo tā ir rotaļu nauda, kuru drīkst izmantot tikai kopā ar vienaudžiem vai arī pirmsskolas rotaļās un spēlēs. Bērniem tiek piedāvāta papīra lapiņa (šajā gadījumā – taisnstūrveida), kurā ir dažādas kontūriņas. Pēc bērnu ieskatiem un vēlmēm tiek izvēlēts materiāls, ar ko darbosies. Var izvēlēties plastilīnu, zīmuļus, krītiņus, flomāsterus, akvareļkrāsas, guaša krāsas u.c. Rosināt izmantot savā darbā ne mazāk kā trīs materiālus, lai naudiņa ir krāsaina un interesanta arī turpmākajā lietošanā. Ja bērni ir vecāki, var rosināt griezt no papīra aplūš un zīmēt savas monētiņas, un, lai tās būtu atpazīstamas, mēģināt uzzīmēt tur sevi. Būtiski stāstīt par to, ka tā NAV īstā nauda, bet tikai paštaisīta nauda rotaļu vajadzībām. Ar darbošanās palīdzību bērni attīsta fantāziju, mēģina apvienot darbā dažādus materiālus, kas ļoti attīsta bērnu pirkstu sīko muskulatūru.

